

Ons treft telkens dezelfde fout bij den schrijver: hij nadert met zijn verkeerde beschouwingen inzake de verhouding van kerk en koninkrijk Gods tot de Schrift en ook tot de belijdenis der kerken en tracht door een gewrongen uitlegging de laatste met zijn stelsel in overeenstemming te brengen.

Ook hier is dat het geval. Reeds de probleemstelling van Dr Westerink is den Heidelbergischen Catechismus vreemd. „Ons regeren en ons beschutten en behouden is eerder een relatie tot de kerk dan tot het Koninkrijk” zegt Dr Westerink. Even later concludeert hij, dat toch „meer het Koninkrijk dan de kerk bedoeld is”.

Heel deze redeneertrant berust op de voortgezette idee van een scherpe scheiding van kerk en koninkrijk Gods. Alleen wie van die idee uitgaat, kan spreken van „eerder een relatie tot de kerk dan tot het koninkrijk” en van „meer het koninkrijk dan de kerk bedoeld”.

Maar juist omdat Dr Westerink den Catechismus nadert met een vooropgezet eigenmachtig ontworpen schema, dat dit belijdenisgeschrift zelf niet kent, kan hij Zondag 12 niet verstaan en moet hij deze afdeeling van den Catechismus zeer gedwongen en gewrongen gaan lezen en verklaren.

Wie echter uit de Schriften heeft gehoord, dat de Christus zoowel Koning is van de kerk als ook van het rijk Gods, dat kerk en koninkrijk der hemelen zelfs meer zijn dan een personele unie en dat de kerk is de volksvergadering van het rijk, kan ook Zondag 12 van den Catechismus ongekunsteld naspreken en uitleggen.

We willen er nog op wijzen, dat er een nauwe samenhang is tusschen Zondag 12 en Zondag 19, dien wij hierboven bespraken. Die samenhang blijkt ook uit den woordenkeus van den Catechismus. In beide Zondagen wordt beleden dat Christus de Koning der kerk Zijn volk beschut en behoudt.

Hij doet dat met de macht, die Hij als Hoofd boven alle dingen, Koning in het rijk van God, heeft ontvangen.

Zondag 12 en Zondag 19 rusten beide op de verkondiging der Schrift, dat de waardigheden van den Christus nauw aan elkaar zijn verbonden.

Er is ook een sterk verband tusschen Zondag 12 en Zondag 21.

Dr Westerink heeft ter verdediging van zijn theorieën opgemerkt, dat Zondag 21, handelend over de kerk, met geen woord naar het koninkrijk verwijst.

Deze opmerking, die misleiden op het eerste gezicht als fundeering van het betoog van den schrijver sterk schijnt, blijkt uitermate zwak te zijn, zoodra men acht geeft op de eenheid van den Catechismus en op de

overeenstemming van de gedachten in de verschillende Zondagsafdeelingen.

De samenhang van Zondag 12 en 21 blijkt ook weer uit de terminologie, waarvan de Catechismus zich bedient.

Zondag 12 doet belijden, dat Christus als Koning ons (dat is: Zijn volk, Zijn kerk) met Zijn Woorden Geest regeert. En Zondag 21 jubelt erover, dat Christus Zijn gemeente beschermt en onderhoudt.

Zondag 12 vertroost de geloovigen: Christus als Koning beschut en behoudt ons bij de verworven verlossing. En Zondag 21 jubelt erover, dat Christus Zijn gemeente beschermt en onderhoudt.

Zondag 12 spreekt van den Christus als den eeuwigen Koning. En omdat deze Koning niet zonder onderdanen zijn kan, zegt deze zelfde Zondag, dat de christenen hiernaans in eeuwigheid over alle schepselen zullen regeren. Volkomen daarmee in overeenstemming spreekt Zondag 21 over de kerk als de gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren, waarvan wij belijden een levend lidmaat te zijn en eeuwig te blijven.

De redeneering van Dr Westerink inzake Zondag 21 breekt — gelijk wij nog zullen zien — stuk op de eenheid van Zondag 21 en Zondag 48, maar nu reeds blijkt zij onhoudbaar vanwege den engen samenhang van Zondag 21 met Zondag 12.

Dit nauwe verband tusschen Zondag 12 en 21 rust op de verkondiging der Schrift, dat de Christus Koning is zoowel van de kerk als van het rijk Gods en dat de kerk de volksvergadering is van het koninkrijk. Op grond van die verkondiging wordt in Zondag 12 beleden, dat de eeuwige Koning Christus ons, Zijn kerk, met Zijn Woord en Geest regeert en bij de verworven verlossing beschut en behoudt.

Alleen wie uit het Woord van God zich heeft laten onderrichten over den onlosmakelijken samenhang van kerk en koninkrijk der hemelen, kan Zondag 12 en Zondag 21 ongekunsteld naspreken.

Hij zal niet, gelijk Dr Westerink, vanuit vooropgezette verkeerde constructies, bij het lezen van den Catechismus gaan balanceeren zelfs in het stellen van de vraag: „Is hier meer het koninkrijk dan wel de kerk bedoeld?”

Want hij weet: wie kerk zegt, zegt ook koninkrijk en omgekeerd.

Wat God heeft samengevoegd, zal door ons zelfs in vraagstelling niet worden gescheiden!

Amsterdam.

J. FABER.

Een internat. Gereformeerde Zendingsraad?

ZENDING EN EVANGELISATIE

Op de Gereformeerde Oecumenische Synode, die in Augustus 1949 te Amsterdam gehouden werd, is besloten tot oprichting van een Internationalen Gereformeerden Zendingsraad. De synode besloot de met haar verbonden kerken te verzoeken een afgevaardigde aan te wijzen om zitting te nemen in dezen Raad. De bedoeling is dan, dat deze Zendingsraad minstens eens in de vijf jaar vergadert en voorts door een vast secretariaat contacten legt en informaties inwint. Aan het secretariaat gerichte vragen om advies, zouden dan door een vergadering van den Raad kunnen behandeld worden.

In „Het Zendingsblad” der gebonden geref. kerken (Oet. 1949) schrijft dr J. H. Bavinck nu nader over deze zaak. Hij juicht de vorming van dezen Zendingsraad toe, omdat op deze wijze internationaal overleg kan gepleegd worden tusschen gereformeerden over brandende zendingsproblemen. Als voorbeeld noemt hij het vraagstuk der „comprehensive approach”. Behoort deze als „vierde dimensie” tot de zendingszaak? Moet de zending nieuwe landbouw-methodes aanbevelen, „opdat de jonge christenen economisch onder gunstiger verhoudingen komen te leven, en zodoende hun kerkelijk leven in stand kunnen houden”?

Prof. Bavinck doet voorts de mededeeling, dat de Internationale Gereformeerde Zendingsraad niet is bedoeld als 'n lichaam, dat de plaats van den Internationalen Zendingsraad zal gaan innemen. De indruk moet dus vooral niet gewekt worden, alsof de Gereformeerde Zendingsraad tegenover den „algemeenen” Zendingsraad positie zal kiezen! Hij is enkel bedoeld als bundeling van gereformeerde krachten in de wereld. Ja, prof. Bavinck ziet grootsche perspectieven: het kon wel eens zoo komen, dat de Gereformeerde Internationale Zendingsraad „een kloek en duidelijk geluid” in het veel grootere verband van den Internationalen Zendingsraad kon doen hooren.....

In dit verband deelt prof. Bavinck verder mede, dat op de Oecumenische Synode met opzet in de besprekingen inzake den Gereformeerden Zendingsraad „de reeds bestaande „Internationale Zendingsraad” (waarvan ook wij deel uitmaken, doordat wij zijn aangesloten bij den Nederlandsen Zendingsraad)” geheel buiten beschouwing is gelaten.

We zijn zeer dankbaar voor deze mededeeling. MET OPZET, met opgeheven hand dus, is de modernistische Internationale Zendingsraad (I.Z.R.), waarover de barthiaan J. A. Mackay den scepter zwaait, buiten bespreking gelaten. Niemand make zich dus de illusie,

dat in dit doodelijke uur in de geschiedenis van kerk en zending de Oecumenische Synode maatregelen heeft genomen om een orgaan te scheppen, dat TEGEN den allen zendingsfronten bedreigenden I.Z.R. positie in zal nemen!

Niemand beelde zich in, dat op de Oecumenische Synode te Amsterdam door het besluit inzake den Internationalen Gereformeerden Zendingsraad (I.G.Z.R.) vijandschap gezet is tegen het zaad der slang! Niemand, die door den I.Z.R. op het zendingssterrein in moeilijkheden komt, hoeft te denken, dat hij van den zendingsraad der Oecumenische Gereformeerde Synode steun ontvangt.

Deze neutraliteitshouding is begrijpelijk. De synodale kerken maken, zooals we hierboven prof. Bavinck hoorden mededeelen, deel uit van den I.Z.R. En ja, er waren op de Oecumenische Synode ook kerken, die tegenover den I.Z.R. een enigszins ander standpunt innemen. Gelukkig is men in alle kerken nog niet zoo ver als in de gebonden kerken, waar men mooie besluiten neemt tegen den Wereldraad, maar onderhand dapper samenwerkt met een mantelorganisatie van den Wereldraad, den I.Z.R. Vanuit tactisch oogpunt bezien, was het zeer verstandig den I.Z.R. met opzet geheel buiten beschouwing te laten op de Oecumenische Synode. Vanuit de Schrift bezien was het zeer dwaas om met opzet den I.Z.R. buiten beschouwing te laten.

Want hoe kan men vandaag neutraal staan ten opzichte van de oecumenische beweging? We zien, dat prof. Bavinck den z.g. neutralen I.G.Z.R.-in-oprichting inschakelen wil in den I.Z.R. Nu de Oecumenische Synode voorbij is en de Amerikanen, die de gevaren wel zien, vertrokken zijn, neemt hij den I.Z.R. wel in zijn beschouwing op. Zoo is de praktijk. Eerst zwijgen. Geen argwaan wekken. En als de zaak marcheert, gaan spreken en betoogen, dat inschakeling in oecumenische verbanden „nu eenmaal” noodig is „gezien de omstandigheden” en „de roeping tot getuigen”.

En onderwijl wordt het kerkvolk dom gehouden. Bij ergens komen de aristocraten in een conventikel bijeen om over de comprehensive approach te praten. Een internationale conferentie van kopstukken moet de oplossing brengen. En lieden, die samenwerken met den Wereldraad, etc., krijgen daar volop gelegenheid oecumenische papegaaien-taal te doen hooren en de gereformeerde belijdenis (spreken de Dordtsche Leerregels niet duidelijk over de comprehensive approach? Zie het mooie zendingsrapport van ds de Goede) te verloochenen. Zoo stort het front der kerk ineen en

de huidige oecumenische kerk hoeft straks slechts den hilt binnen te halen. De vorming van een I.G.Z.R., die à la de Openbare School neutraal wil zijn tegenover concrete gevaren, is koren op den molen der Wereldkerk. Indien de vorming van dezen Zendingsraad der „gereformeerde denominaties” gelukt, kan in dezen Raad de oecumenische kwestie voorloopig geheel buiten beschouwing blijven: de vijfde kolomne der Oecumene zal er nochtans van het begin af in vertegenwoordigd zijn, aansturend op totale verloochening der antithese.

Te roemen is ons waarlijk niet oorbaar. Maar we zouden des Heeren genade niet zien, als we niet Hem dankten voor het feit, dat onder ons de kerken al ernstiger zich met zendingszaken gaan bezighouden. Van onderaf wordt alles hoe langer hoe meer opgebouwd. Het is verheugend om te zien hoe jongelui intense belangstelling hebben, niet alleen voor zendingsromantiek, maar ook voor de Schriftuurlijke zendingsmethode. Er zit aan het debat over de hulpdiensten een groote lichtzijde. Het is ontroerend om in deze wereld, waar oecumenische en internationale conferenties den doorslag geven moeten, kleyne luyden te hooren spreken over de „comprehensive approach”. Dat geeft elken hemelburger moed. Het ambt der geloovigen is immers ook: mede te werken, dat wat de zending betreft de kerk niet vervalscht? Want op het zendingsfront zet steeds het eerst het verval in.

Voorts: laten de binnenlandsche of buitenlandsche kerken, die trouw willen zijn aan de gereformeerde confessie, toch oppassen met die Oecumenische Synode. Wanneer zullen de oogen eens in de „gereformeerde” wereld opengaan voor het feit, dat er in den strijd geen steun te verwachten is van hen, die het compromis plegen te minnen, die met opzet een punt, waarop de aanval dient geconcentreerd te worden, geheel buiten beschouwing laten?

Sneek

C. v. d. WAAL.

LITERATUUR EN KUNST

Uit den tijd der Reformatie

Wolf Meesters: Grethe uit „de blauwe Engel”. 2e dr. J. H. Kok N.V., Kampen.

De tijd der Reformatie is het keerpunt geweest in de geschiedenis der lage landen. Onder Gods beest waren de verschillende gewesten oorspronkelijk onderling zeer verdeeld en staatkundig ondergeschikt aan verschillende vorsten, ten langen leste gezamenlijk in de hand gekomen van één heer, keizer Karel V.

Deze vereenigde Nederlanden bonden den strijd aan met zijn zoon, Philips II, den fanatieken Roomschen koning, om vrijheid van geloof te verkrijgen. Want deze lange, schier eindelooze oorlog is, ondanks de beweringen in liberale geschiedenisboeken, een godsdienstoorlog geweest. Het streven naar godsdienstvrijheid leidde ten slotte tot nationale vrijheid, daar steeds sterker het gevoel werd, dat samengaan van Calvinist en Roomschen in een door de Roomsche Kerk beheerscht wereldrijk, een onmogelijke toestand zou worden.

Reeds in den aanvang, zelfs vóór het uitbreken van den eigenlijken opstand, kwam dit in Groningen aan het licht.

In stad en ommelanden waren de Roomschen vrij gematigd, dank zij het optreden vooral van Wessel Gansvort, oorspronkelijk monnik in het groote klooster van Aduard. Men trachtte felle uitbarstingen van godsdiensthaat, zich openbarende in beeldenstorm, te voorkomen, door aan de eischen van de protestanten tegemoet te komen. Lauwe Roomsche regenten, beducht voor beknotting hunner stedelijke vrijheden van den kant van een te benoemen bisschop-inquisiteur, waren bereid den ketteren een kerk af te staan, om erger te voorkomen.

Voor het overal op het platteland opschietende nieuwe geloof, gesteund door enkele oude Groningsche adellijke geslachten, deed men een oogje dicht, bang voor het verbreken van oude relaties en handelsconnecties. Politiek beleid bij de regenten, lauwe onverschilligheid bij de geestelijken en bijgeloovige angst bij de nauwgezette Roomschen schenen de voorwaarden te zijn voor een vreedzaam samenleven van Roomschen en Protestant.

Tegen dezen achtergrond laat Wolf Meesters zijn roman spelen.

Grethe, dochter van een zelfbewusten deken van het brouwersgilde, een zeer gematigd man en flauw belijder van zijn geloof, leert in haar onmiddellijke omgeving den heimelijken strijd om het geloof kennen.

De compositie van den roman is heel eenvoudig, steunt geheel op het huis „de blauwe Engel”. De voorname poorter heeft dank zij zijn vooraanstaande positie in de stad, omgang met de regenten, hooge geestelijken en den adel. En overal ontmoet Grethe hetzelfde verschijnsel, groeienden invloed van de nieuwe leer, daar deze slechts stuit op onverschilligheid en bijgeloof.

In eigen huis staat zij aan vaders kant, kritisch tegenover haar geloof, dat zijn ontoereikendheid openbaart in den vreeselijken angst der grootmoeder voor